

Kako izabrati najbolje dječje igračke

U moru šarenih, svjetlucavih, glasnih igračaka i marketinga koji obećava edukativan razvoj, nove vještine i još puno toga zapakirano u veliku mašnu, lako je pomisliti da više znači bolje. Ipak, sve je više roditelja koji "promijene kurs".

Umjesto blještavila i sto opcija, biraju jednostavnost. Razlog nije nostalgični povratak „drvenim kockama“ (iako možda ima nešto i u tome), nego znanost o razvoju dječjeg mozga.

Mozak u razvoju treba poticaje, ali ne lavinu

U prve dvije godine života djetetov je mozak izrazito neuroplastičan: stvara nove veze nevjerojatnom brzinom, oblikujući temelje za pažnju, učenje, motoriku i emocionalnu regulaciju. Istodobno je taj sustav krhak i još "podešava" osnovne funkcije poput osjetne obrade i koordinacije pokreta. Kod dojenčadi i male djece živčani sustav tek uči regulirati reakcije na podražaje, pa ih previše istovremenih signala lako preplavi.

Što je problem s prestimulativnim igračkama?

- Bljeskajuća svjetla, glasni zvukovi i složeni, nepredvidivi pokreti stvaraju stalni šum. Umjesto da dijete odabere na što će se usredotočiti, fokus mu je raštrkan a osjetila preplavljena.
- Kraći raspon pažnje. Kada mozak neprestano skače s jednog podražaja na drugi, teže je naučiti mirno se zadržati na jednoj aktivnosti, bilo da se radi o slagalici, listanju slikovnice, gradnji tornja.
- Poteškoće sa senzornom integracijom. Previše različitih signala odjednom otežava dječjem mozgu da ih organizira i na njih prikladno odgovori, što se kasnije može vidjeti kao izbjegavanje zadataka ili velika frustracija u igri ili aktivnosti koja bi trebala smirivati i biti opuštajuća.

Što jednostavna igračka radi drugačije?

- Daje prostora mašti i zapravo tjera dijete da koristi svoj um i tijelo kao najveći alat. Bez "gotovih" efekata, dijete postaje glavni autor igre, istražuje, pretvara, izmišlja pravila, prilagođava, isprobava.
- Potiče dublju uključenost. Kada podražaj ne dolazi pasivno iz igračke, dijete aktivno kuša, kombinira i uči na vlastitim pokušajima. To je onaj tihi, koncentrirani trening

mozga koji volimo i gdje zaista vidimo kako dijete uči kroz igru.

- Gradi fine motoričke vještine i koordinaciju ruka - oko. Slaganje, umetanje, razvrstavanje i spajanje traže preciznost, planiranje i strpljenje, a pritom jačaju neuralne veze važne za kasnije čitanje, pisanje i samostalnost. Jednom sam čula rečenicu da se pisanje ne uči s olovkom u ruci, nego uključenošću u svakodnevne radnje, kao i u smišljanju zabavnih igara koje prstima daju posao.

- Razvija autonomiju i samoregulaciju. Igračke koje se ne odvijaju same pozivaju dijete da odluči kako i kada će se igrati. Taj osjećaj „mogu sam“ prelijeva se u donošenje odluka i rješavanje izazova u svakodnevi.

Kako prepoznati dobru igračku u praksi

- Jednostavna, otvorena, bez “showa”. Ako igračka radi “predstavu”, dijete postaje publika. Ako je igračka materijal, dijete je redatelj.

- Više načina za igru, manje tipki. Kocke, drvene figurice, čaše za slaganje, prstenovi, jednostavne slagalice, plastelin, krpene lutke, sve što ne nameće jedan jedini scenarij.

- Taktilno bogata, ali ne preopterećena. Različite teksture i oblici su plus; obilja svjetla i sirena minus (pogotovo ako je dijete hiperosjetljivo).

- Raste s djetetom. Dobra igračka otkriva nove mogućnosti kako dijete napreduje: ista kocka je prvo zvečka, kasnije dio mosta, pa dio kolača...

- Sigurna i robusna. Bez sitnih dijelova za najmlađe, ugodna na dodir, laka za čišćenje.

Mali vodič za prvu i drugu godinu

- 0–6 mjeseci: crno-bijele kartice, mekane zvečke, jednostavni obruči, podloge za ležanje s nekoliko visećih elemenata (bez svjetlosnih i zvučnih „vatrometa“).

- 6–12 mjeseci: kocke za slaganje, posude koje se gnijezde, kutije za ubacivanje većih oblika, jednostavne knjige od tkanine ili čvrstog kartona.

- 12–24 mjeseca: slagalice s velikim dijelovima, drvene tračnice i vozila, kuhinjski set bez elektronike, lutke i plišanči, plastelin, krupne bojice.

Ako već imate „bučne“ igračke

- Pokušajte smanjiti intenzitet: ako igračka omogućava, stišajte zvuk, prekrijte prejaka svjetla trakom, koristite ih kratko i ciljano. Mogu isto biti super igračka, dok god se koriste smisleno.

- Rotirajte igračke: manje na policama, više u kutijama, povremeno izvadite “stare” da opet postanu “nove”.

Najvažnije: dijete je mjera

Ne postoji savršena lista za sve. Gledajte dijete: produbljuje li se igra ili se brzo rasipa? Je li nakon igre smirenije ili razdražljivije? Treba li vam “pojačalo” da zadrži pažnju ili pažnja raste kako igrači materijal postaje izazovniji? Odgovori na ta pitanja

bolji su kompas od bilo koje reklame. **Igračke su alati**, a ne predstave. Kada biramo jednostavne, otvorene i tihe poticaje, ostavljamo djetetu ono najvrjednije: prostor za fokus, maštu i unutarnju motivaciju. U tom prostoru umjesto blještećih svjetala većine igračaka na policama, radije neka bljeska žaruljica u mozgu naših malenih.

Piše: Una Pašić Gregović, doula i edukatorica

Photo: Stoodio Soo

Web: www.una-bridged.com

Instagram: <https://www.instagram.com/una.bridged/>

www.intimina.com

<https://www.instagram.com/intimina/>

<https://hr-hr.facebook.com/IntiminaHrvatska/>

S ljubavlju i podrškom,

Una Pašić Gregović